

مقدمه‌ی ناشر

درس‌پک یک مدرسه‌ی همراه است که کلیه‌ی دروس را در یک پک با ویژگی‌های زیر در اختیار شما دانش‌آموزان عزیز قرار می‌دهد:

❶ **ایستگاه آموزش:** آموزش مفاهیم و نکات درسی به صورت جامع، مختصر و نموداری، همراه با تأکیدهای لازم و تذکرات مفید و کاربردی برای هر درس.

❷ **پاسخ:** ارائه‌ی پاسخ‌های دقیق و کامل به همه‌ی پرسش‌ها، فعالیت‌ها، تمرین‌ها و... هر یک از دروس به ترتیب کتاب درسی.

❸ **ایستگاه سنجش:** ارائه‌ی نمونه سؤال، منطبق بر مفاهیم کتاب درسی و فضای آموزشی به همراه پاسخ آن برای هر فصل، درس یا گفتار و... جهت سنجش آموخته‌های شما دانش‌آموزان عزیز.

❹ **نمونه آزمون:** ارائه‌ی دو نمونه آزمون کامل در هر درس منطبق با بارم‌بندی آموزش و پرورش برای نوبت اول و نوبت پایانی همراه با پاسخ تشریحی و جامع.

● ضمناً دو ویژگی اختصاصی این مجموعه عبارت‌اند از:

❶ **رنگی بودن کتاب:** این ویژگی با ایجاد تنوع مناسب در فضای مطالعه مانع بروز یکنواختی و خستگی می‌شود و به مطالعه‌ی شما انسجام و سرعت می‌بخشد.

❷ **تطابق با فرمت کتاب‌های درسی:** مطابقت فرمت فعالیت‌ها، پرسش‌ها و... هر درس که موجب انس بیشتر شما با کتاب درسی شده و بیگانگی با کتاب درسی را از بین خواهد برد.

مؤلفان

آیدا پارس‌پور

فارسی

آیدا پارس‌پور

نگارش

کتایون ملکی

ریاضی

فاطمه رضایی

علوم تجربی

محمد رضا سرمیدیان

مطالعات اجتماعی

فریبا طاهری

هدیه‌های آسمان

فریبا طاهری

آموزش قرآن

گروه ویراستاران: سیده پروین حیات‌الغیب، مرضیه فلاحتیان، فریده کاشفی، مرجان نژادایران، ناهید یعقوبی، اعظم ملکی، نگین رستمی‌کیا و فیروزه دلگشایی

فهرست

۷۷	درس دوم: کوچ پرستوها
۸۰	فصل ۲: دانایی و هوشیاری
۸۰	درس سوم: راز نشانه‌ها
۸۳	درس چهارم: ارزش علم
۸۶	درس پنجم: رهایی از قفس
۹۰	فصل ۳: ایران من
۹۰	درس ششم: آرش کمان‌گیر
۹۳	درس هفتم: مهمان شهر ما
۹۷	فصل ۴: فرهنگ بومی
۹۷	درس هشتم: درس آزاد
۹۸	درس نهم: درس آزاد
۱۰۰	فصل ۵: نام‌آوران
۱۰۰	درس دهم: باغچه‌ی اطفال
۱۰۳	درس یازدهم: فرمانده دل‌ها
۱۰۶	درس دوازدهم: اتفاق ساده
۱۱۰	فصل ۶: راه زندگی
۱۱۰	درس سیزدهم: لطف حق
۱۱۳	درس چهاردهم: ادب از که آموختی؟
۱۱۶	درس پانزدهم: شیر و موش
۱۱۹	فصل ۷: علم و عمل
۱۱۹	درس شانزدهم: پرسشگری
۱۲۲	درس هفدهم: مدرسه‌ی هوشمند
۱۲۵	نمونه آزمون نوبت اول
۱۲۶	نمونه آزمون پایانی

ریاضی

۱۲۸	فصل ۱: اعداد و الگوها
۱۵۲	فصل ۲: کسر
۱۸۱	فصل ۳: ضرب و تقسیم
۲۱۹	فصل ۴: اندازه‌گیری
۲۴۱	فصل ۵: عدد مخلوط و عدد اعشاری
۲۶۵	فصل ۶: شکل‌های هندسی
۲۹۱	فصل ۷: آمار و احتمال

فارسی

۸	ستایش: خدا
۹	فصل ۱: آفرینش
۹	درس اول: آفریدگار زیبایی
۱۳	درس دوم: کوچ پرستوها
۱۶	فصل ۲: دانایی و هوشیاری
۱۶	درس سوم: راز نشانه‌ها
۱۹	درس چهارم: ارزش علم
۲۰	درس پنجم: رهایی از قفس
۲۵	فصل ۳: ایران من
۲۵	درس ششم: آرش کمان‌گیر
۲۹	درس هفتم: مهمان شهر ما
۳۳	فصل ۴: فرهنگ بومی
۳۳	درس هشتم: درس آزاد
۳۵	درس نهم: درس آزاد
۳۸	فصل ۵: نام‌آوران
۳۸	درس دهم: باغچه‌ی اطفال
۴۲	درس یازدهم: فرمانده دل‌ها
۴۴	درس دوازدهم: اتفاق ساده
۴۹	فصل ۶: راه زندگی
۴۹	درس سیزدهم: لطف حق
۵۳	درس چهاردهم: ادب از که آموختی؟
۵۶	درس پانزدهم: شیر و موش
۶۱	فصل ۷: علم و عمل
۶۱	درس شانزدهم: پرسشگری
۶۴	درس هفدهم: مدرسه‌ی هوشمند
۶۶	نیایش
۶۹	نمونه آزمون نوبت اول
۷۱	نمونه آزمون پایانی

نگارش

۷۴	فصل ۱: آفرینش
۷۴	درس اول: آفریدگار زیبایی

ستایش خدا

ایستگاه آموزش

پروین دولت آبادی

شاعر و از بنیان گذاران شورای کتاب کودک
تولد: ۱۳۰۳ ه. ش، درگذشت: ۱۳۸۷ ه. ش
آثار: گل بادام، باز می آید پرستو نغمه خوان و ...

● معنی واژه‌ها

روشنایی: نور
صبحگاه: هنگام صبح
نهان: پنهان، مخفی
نیکی: خوبی
یک چند: مدتی، چندی

بندگان: جمع بنده، آفریده‌های خداوند
بُود: باشد، هست
جوی: پیدا کن، بیاب
دم: لحظه، زمان کوتاه
دمی: لحظه‌ای

● معنی بیت‌ها

به مادر گفتم: «آخر این خدا کیست؟» که هم در خانه‌ی ما هست و هم نیست

معنی: از مادرم پرسیدم: «بالاخره این خدا کیست که در خانه‌ی ما وجود دارد، اما مثل اینکه وجود ندارد؛ زیرا نمی‌توانیم او را ببینیم.

تو گفتی مهربان تر از خدا نیست
دمی از بندگان خود جدا نیست

معنی: ای مادر من، توبه من گفتمی از خدا مهربان تر وجود ندارد (هیچ کس از خدا مهربان تر نیست)؛ خدا حتی یک لحظه هم بندگان خود را تنها نمی‌گذارد و از آن‌ها جدا نمی‌شود.

چرا هرگز نمی‌آید به خوابم؟
چرا هرگز نمی‌گوید جوابم؟

معنی: چرا خدا هیچ وقت به خواب من نمی‌آید و چرا هیچ وقت جواب من را نمی‌دهد؟

تو را دیدم، خدایت را ندیدم.
ناز صبحگاهت را شنیدم

معنی: ای مادر، من تو را وقتی نماز صبح می‌خواندی دیدم و حرف‌های تو را با خدا شنیدم؛ اما خدای تو را ندیدم.

خدا را در دل خود جوی، یک چند
به من آهسته مادر گفت: «فرزند!

معنی: مادر آهسته و با ملایمت به من گفت: «ای فرزندم! مدتی خدا را در دل خود جست و جو کن.

خدا در رنگ و بوی گل، نهان است
بهار و باغ و گل از او نشان است

معنی: خداوند در رنگ و بوی گل (زیبایی‌های طبیعت) پنهان است. سرسبزی بهار، زیبایی باغ و طراوت گل همه، نشانه‌های وجود خداوند است.

خدا در پاکی و نیکی است، فرزند!
بُود در روشنایی‌ها، خداوند»

معنی: ای فرزندم! هر کجا پاکی و نیکی باشد، خداوند نیز آنجاست. خداوند را در نور و روشنایی می‌توانی ببینی. [روشنایی، نشانه‌ای از خداوند و سیاهی، نشانه‌ای از کفر است.]

یکی از نام‌های خداوند در قرآن کریم، نور است؛ «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ»: خدا نور آسمان‌ها و زمین است. (آیه‌ی ۳۵، سوره‌ی شریفه‌ی نور)

درس چهارم ارزش علم

ایستگاه آموزش

محمد میرکیانی

نویسنده‌ی کودک و نوجوان

تولد: ۱۳۳۷ ه. ش

آثار: قصه‌های شب چله، تن تن و سندباد، روز تنهایی من، قصه‌ی ما مثل شد و ...

جمله

از ابزار لازم برای گفت‌وگوست.

وقتی شما با دوستانتان صحبت می‌کنید، از جمله استفاده می‌کنید.

جمله از چند کلمه تشکیل شده است و یک مفهوم کامل را انتقال می‌دهد.

مثال: هوا گرم است. < معلم درس را برای دانش‌آموزان توضیح می‌دهد.

معنی واژه‌ها

آماده: حاضر، مهیا	جوهر: مرکب
آموختن: یاد دادن، یاد گرفتن	چاره: راه حل، تدبیر
افزوده: اضافه شده	حکیم: دانشمند، فیلسوف، طبیب
امواج: موج‌ها	سرمایه: اندوخته، آنچه ذخیره می‌کنند.
بادبان: پارچه‌ای که به کشتی می‌بندند تا با وزش باد حرکت کند.	شهرت: معروف شدن، آوازه، نام‌آوری
برافراشته: بالا برده، بالا گرفته شده	قصد: اراده، نیت، مقصود
بیندیشد: فکر کند	ناخدا: کشتیبان
تعلیم: آموزش	نیک‌نامی: معروف بودن به خوبی

۴۰

درست و نادرست

- حکیم برای اندوختن دانش به سفر رفت. **پاسخ** نادرست
- کشتی بر اثر برخورد به صخره چند تکه شد. **پاسخ** نادرست
- علم و دانش سرمایه‌ای است که هیچ‌گاه از بین نمی‌رود. **پاسخ** درست

۴۰

درک مطلب

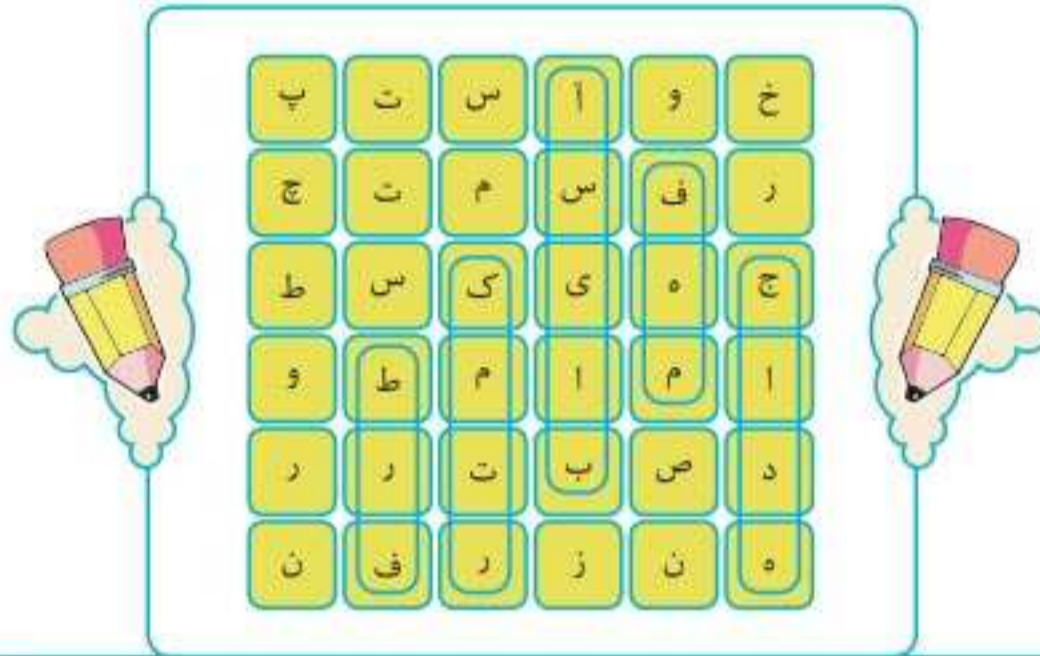
- اتفاق‌های مهمی را که در طول سفر برای حکیم پیش آمد به ترتیب بیان کنید. **پاسخ** (۱) کنار دریا رفت و سوار کشتی شد.
- کشتی حرکت کرد. (۳) کشتی گرفتار توفان شد. (۴) کشتی چند تکه شد. (۵) به تخته‌پاره‌ای چسبید. (۶) از هوش رفت.
- از بلای توفان نجات یافت. (۸) روی ماسه‌های کنار دریا شروع به نوشتن کرد. (۹) مردی ماهی‌گیر، حکیم را دید. (۱۰) به فرمان امیر به جوانان درس داد. (۱۱) به شهرت و نیک‌نامی رسید.

دانش‌آموزان در حیات مدرسه مشغول ورزش بودند. (حیات - حیات)
پایه و اساس همه‌ی گفت‌وگوها، توانایی علمی دانش‌آموزان است. (اثاث - اساس)

املا

۲۱

در جدول زیر، کلمه‌های درس آمده است. پنج کلمه از آن‌ها را پیدا کنید و با هر یک جمله‌ای بسازید.

جاژه - فهم - آسیاب - کمتر - طرف

برای دیدن زیبایی‌های طبیعت، باید دل به جاژه زد.

جاژه

خواندن کتاب باعث افزایش فهم و شعور انسان می‌شود.

فهم

برای پختن نان، باید گندم را آسیاب کرد.

آسیاب

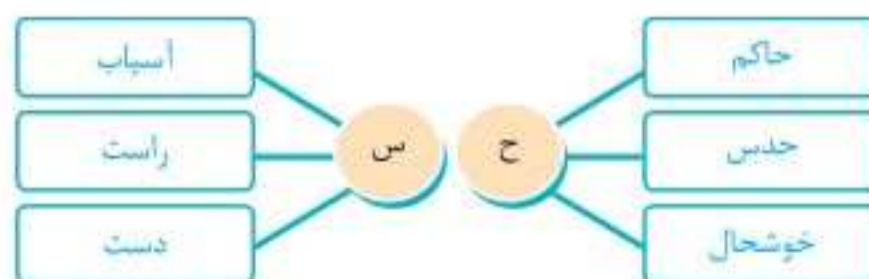
در زمان امتحانات، باید کمتر بازی کرد.

کتر

آن طرفِ باغ، گل‌های زیبایی روئیده است.

طرف

با توجه به متن برای هر یک از حروف داخل شکل، کلمه بنویسید.

در هر ردیف با توجه به متن درس، کلمه‌ی خواسته شده را پیدا کنید.

کلمه‌ی سه حرفی که حرف وسط آن (ص) باشد.

کلمه‌ی چهار حرفی که حرف اول آن (ح) باشد.

کلمه‌ی پنج حرفی که نشانه‌ی (ا) دو بار در آن به کار رفته باشد.

کلمه‌ی شش حرفی که حرف آخر آن صدای (ه) باشد.

فرض کنید، مشغول صحبت با دوستان هستید. برای گفتن هر یک از مطالب زیر از چه جمله‌ای استفاده می‌کنید؟

وقتی می‌خواهید روز تولدش را بدانید. **پاسخ** روز تولد من نوزده اردیبهشت است. روز تولد تو، چه روزی است؟

وقتی می‌خواهید درباره‌ی زیبایی گل‌دان روی میز، مطلبی بگویید. **پاسخ** چه گل‌دان زیبایی! از کجا خریده‌ای؟

وقتی می‌خواهید به او بگویید آخرین کتابی که خوانده‌اید، چه بوده است. **پاسخ** دیروز کتاب «بینوایان» را تمام کردم.

وقتی از او می‌خواهید برایتان آب بیاورد. **پاسخ** لطف می‌کنی برای من یک لیوان آب بیاوری؟

املا

۲۷

با توجه به متن درس، جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید.

روزی کشتی گرفتار **توفان** شد. موج‌های دریا یکی **بعد** از دیگری از راه می‌رسیدند و خود را به کشتی می‌کوبیدند.

ناخدا هر چه کرد، نتوانست کشتی را از میان **امواج** نجات دهد و **مسافران** در میان امواج گرفتار شدند. حکیم

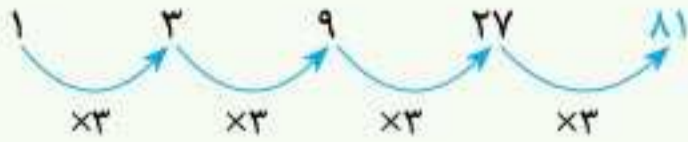
از هوش رفت و وقتی چشم باز کرد، خود را در **ساحلی** دور افتاده دید.

با حروف در هم ریخته‌ی زیر، هر تعداد که می‌توانید، کلمه‌ی معنی‌دار بسازید.

الگوها

● به رابطه‌ای که بین عددها یا شکل‌ها وجود دارد، «الگو» می‌گویند و الگویابی در واقع کشف این رابطه است.
مثال در الگوی عددی زیر، هر عدد ۳ برابر عدد قبل از خودش است:

بنابراین برای پیدا کردن عدد پنجم در این الگو باید عدد چهارم را در ۳ ضرب کنیم.

● ممکن است الگو به جای عدد از شکل‌ها تشکیل شده باشد؛ یعنی تعدادی شکل پشت سرهم بیایند و بین آن‌ها رابطه‌ی مشخصی برقرار باشد. در این حالت نیز می‌توانیم رابطه‌ی بین شکل‌ها را پیدا کنیم.
مثال در الگوی زیر، تعداد چوب کبریت‌های هر شکل از شکل قبلی ۲ تا بیشتر است:

بنابراین شکل پنجم در این الگو به صورت زیر است و از ۱۱ چوب کبریت ساخته شده است:

ماشین ورودی - خروجی

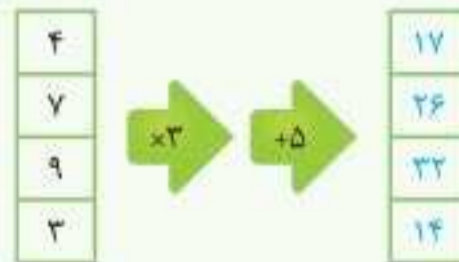
● با ماشین ورودی - خروجی در سال گذشته آشنا شدید. در ماشین‌های ورودی - خروجی، تعدادی عدد وارد ماشین می‌شود و عملیات جمع، تفریق، ضرب یا تقسیم روی آن‌ها انجام می‌شود و حاصل از ماشین خارج می‌شود. **نکته** ممکن است به جای عدد، شکل وارد ماشین شود؛ در این صورت مانند حالتی که عدد وارد ماشین می‌شود با شکل‌ها برخورد می‌کنیم و عملیات آن ماشین را روی شکل‌ها انجام می‌دهیم.

مثال

بافتوری ممکن است در بعضی ماشین‌ها، عدد خروجی را به شما بدهند و عدد ورودی را بخواهند. در این صورت باید برعکس عملیات آن ماشین را انجام دهیم یعنی اگر جمع بود، از تفریق استفاده کنیم و... تا عدد ورودی به دست آید.
بافتوری در بعضی از ماشین‌ها بیش از یک عملیات انجام می‌شود.

مثال

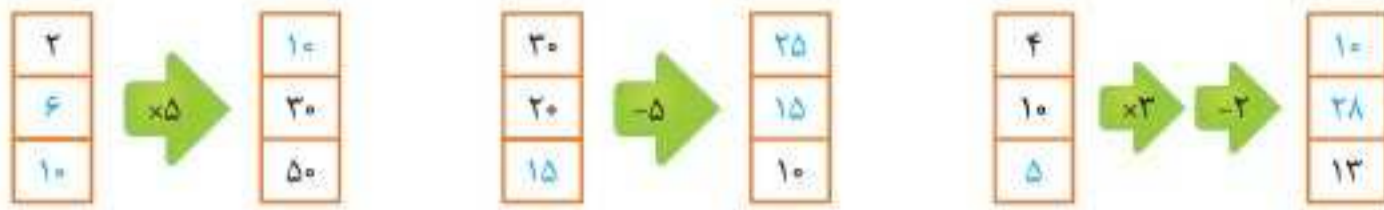

نکته ممکن است عملیات یک ماشین به جای ضرب و تقسیم و... محاسبه‌ی محیط، مساحت یا... باشد؛ در این صورت نیز مانند زمانی که عملیات ماشین ضرب و تقسیم و... بود، عمل می‌کنیم.

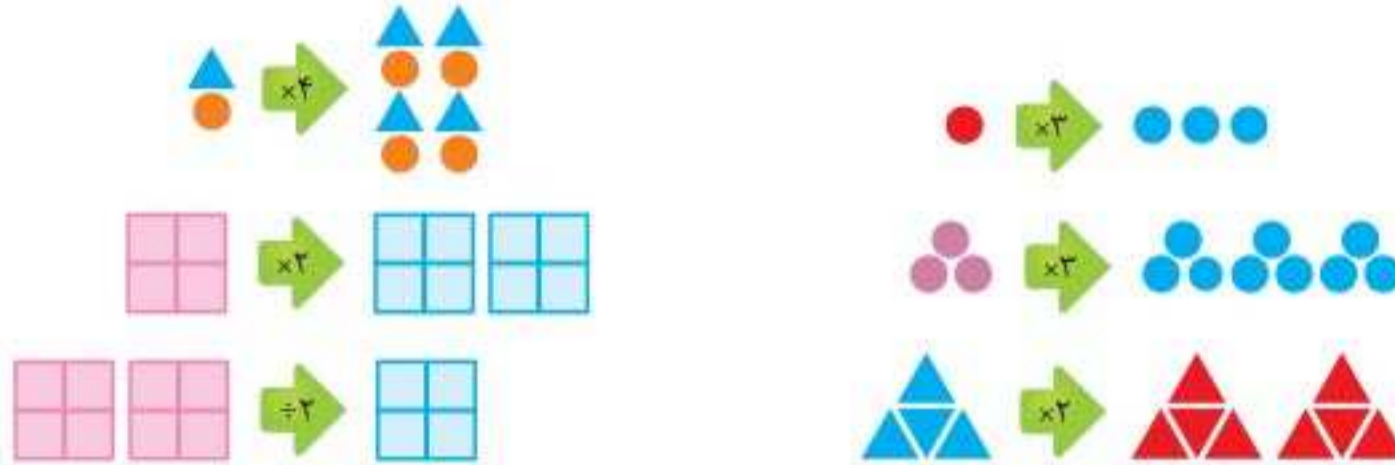
مثال

۲- جاهای خالی را پر کنید.

۳- با توجه به کاری که ماشین انجام می دهد، شکل بعد را رسم کنید. به نمونه توجه کنید.

کامل کن

تساوی ها را کامل کنید.

۱۵

$$700000 + 20000 + 5000 + 600 + 80 + 9 = 725,689$$

$$800000 + 3000 + 700 + 8 = 803,708$$

$$605030 = 600,000 + 5,000 + 30$$

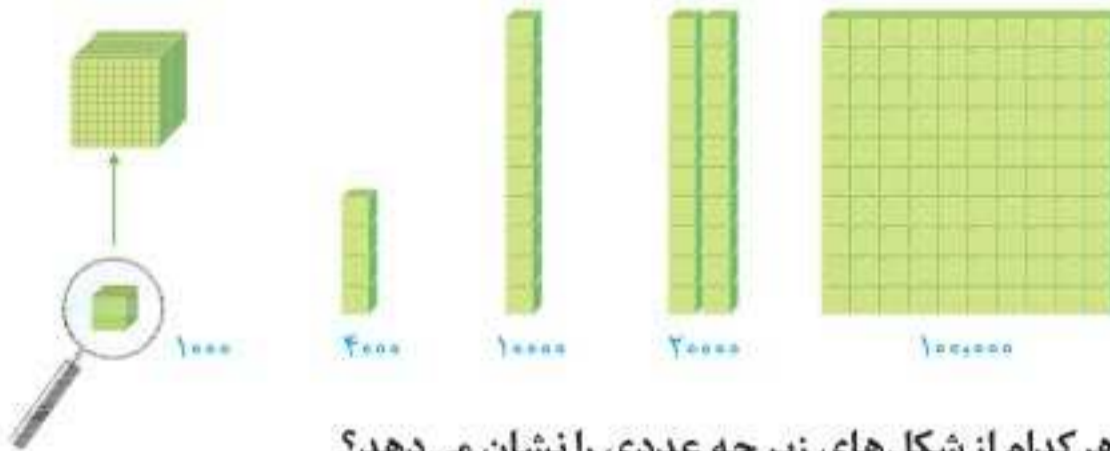
$$720027 = 700,000 + 20,000 + 20 + 7$$

$$100000 + 70 + 200000 + 8000 + 10 + 4000 + 9 = 312,089$$

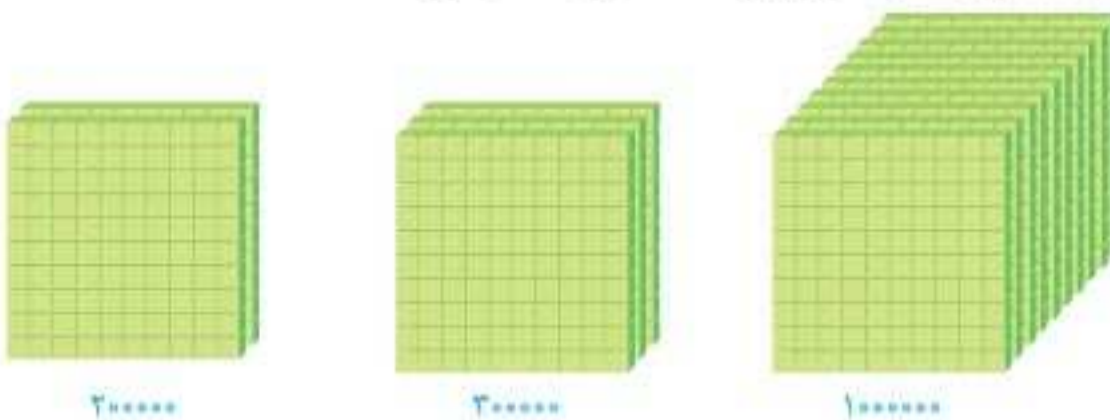
فعالیت

۱۶

۱- در درس گذشته شبیه شکل های زیر را دیدید. مشخص کنید هر شکل چه عددی را نشان می دهد.

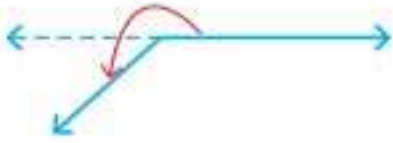

با توجه به شکل های بالا، مشخص کنید هر کدام از شکل های زیر چه عددی را نشان می دهد؟

۱۰ تا ۱۰۰ هزارتا می شود یک میلیون و آن را می نویسیم: ۱,۰۰۰,۰۰۰

۵- با توجه به شکل روبه‌رو، توضیح دهید که چگونه می‌توان با استفاده از نقاله اندازه‌ی زاویه‌ی مورد نظر را پیدا کرد. (برای راهنمایی، خط چین، رسم و دوراه حل مختلف نوشته شده است.)

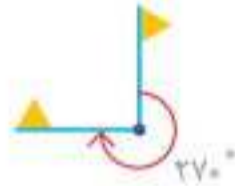
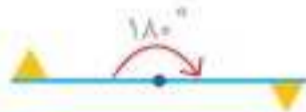

$$18^\circ + 4^\circ = 22^\circ$$

روش اول: زاویه‌ی تند را با نقاله اندازه می‌گیریم و اندازه‌ی آن را با 18° جمع می‌کنیم.

$$36^\circ - 14^\circ = 22^\circ$$

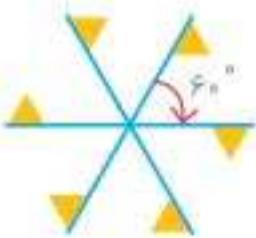
روش دوم: زاویه‌ی باز را با نقاله اندازه می‌گیریم و اندازه‌ی آن را از 36° کم می‌کنیم.
۶- با توجه به شکل‌ها مشخص کنید که در هر حالت، پرچم چند درجه چرخیده است.

$$36^\circ - 9^\circ = 27^\circ$$

۷- زاویه‌ی مشخص شده را اندازه بگیرید. این شکل چند درجه باید بچرخد تا دوباره روی خودش قرار گیرد؟

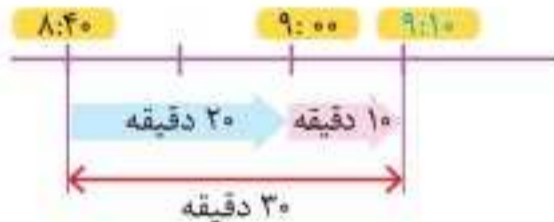
پاسخ ۶۰ درجه

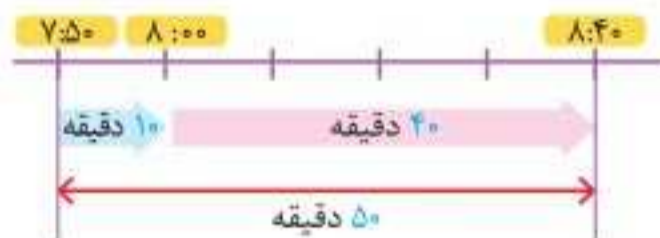
۸۶

فعالیت

۱- دانش‌آموزان مدرسه می‌خواستند با معلم خود به گردش بروند. آن‌ها ساعت $8:40$ مدرسه را ترک کردند و ۳۰ دقیقه پیاده‌روی کردند تا به پارک برسند. دانش‌آموزان چه ساعتی به پارک رسیدند؟ با توجه به شکل رسم شده و کامل کردن آن، زمان رسیدن به پارک را بنویسید و روی ساعت نشان دهید.

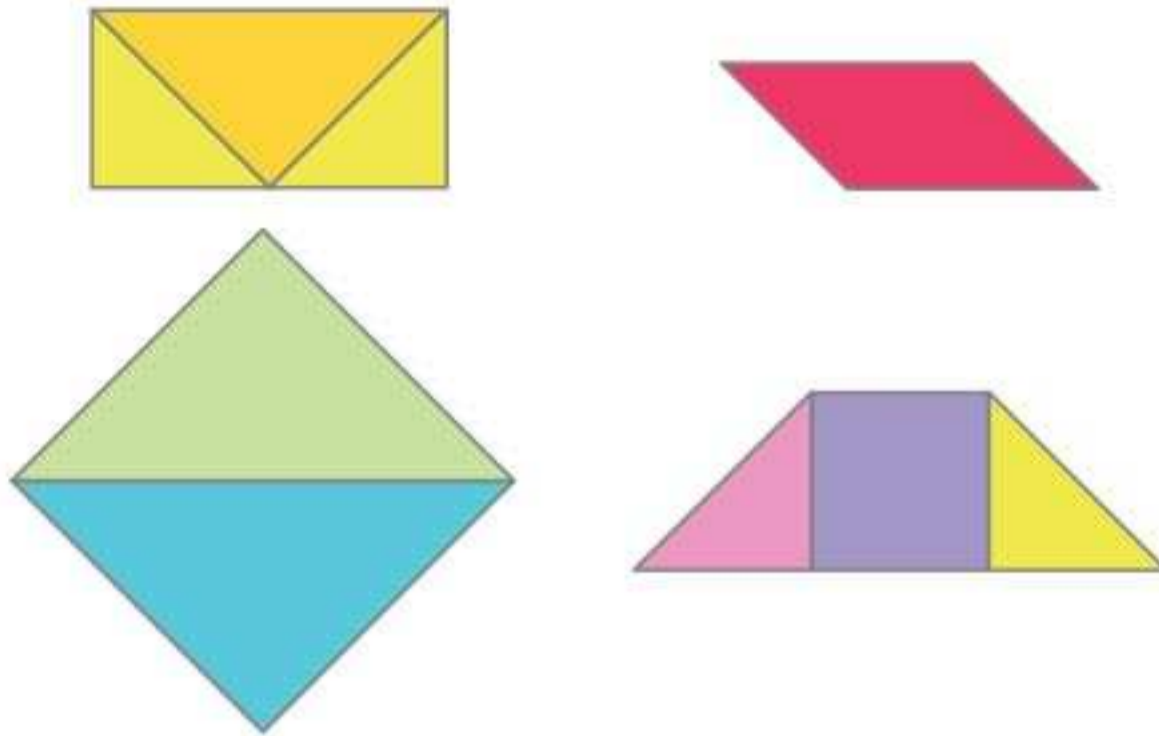
۲- حالا ۵۰ دقیقه بعد از ساعت $7:50$ را پیدا کنید و نمودار و ساعت‌ها را کامل کنید.

۳- دانش‌آموزان پس از مدتی بازی کردن در پارک از آنجا خارج شدند و ۲۰ دقیقه پیاده‌روی کردند تا ساعت $11:10$ به مسجد رسیدند. آن‌ها چه ساعتی از پارک خارج شده‌اند؟

ابتدا نام هر هفت قطعه را داخل آن بنویسید. حالا سعی کنید با این هفت قطعه، شکل‌های مستطیل، متوازی‌الاضلاع، لوزی و ذوزنقه درست کنید.

فرهنگ خواندن

۱۴۰

مهران با وسایل بازی خود، یک متوازی‌الاضلاع درست کرده است. ۴ گوشه‌ی این متوازی‌الاضلاع با پیچ و مهره به هم وصل شده‌اند. وقتی مهران به ضلع کناری فشار وارد می‌کند، شکل او به مستطیل تبدیل می‌شود. حالا مهران می‌خواهد لوزی درست کند. او باید چه قطعه‌هایی را با پیچ و مهره به هم وصل کند تا شکل لوزی درست شود؟

پاسخ او باید ۴ قطعه‌ی هم‌اندازه را با پیچ و مهره به هم وصل کند.

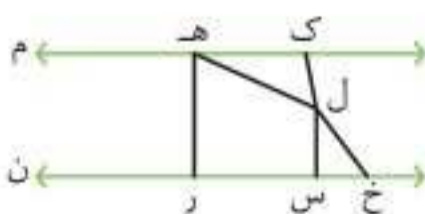
در چه صورت مهران می‌تواند لوزی را به مربع تبدیل کند؟

پاسخ مهران باید به ضلع‌ها فشار وارد کند تا ۴ زاویه‌ی راست به وجود آید.

شما هم سعی کنید با وسایلی که در خانه دارید، شکل‌های هندسی درست کنید. چگونه می‌توانید متوازی‌الاضلاعی را درست کنید که قابل تبدیل به مستطیل، لوزی و مربع باشد؟ در این مورد در کلاس با هم گفت‌وگو کنید و راه‌حل‌های مختلف را بررسی کنید.

پاسخ برعهده‌ی دانش‌آموز است.

ایستگاه سنجش

۱ با توجه به شکل مقابل، به سؤالات پاسخ دهید.

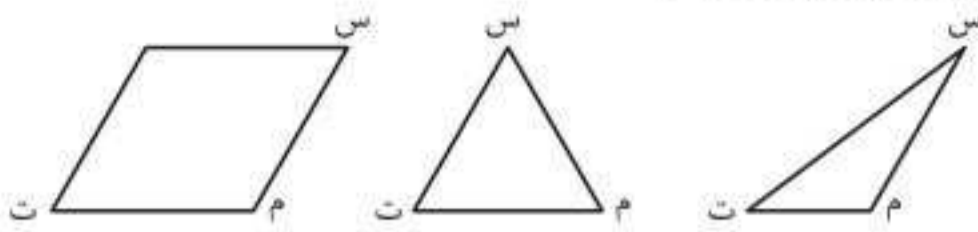
الف) فاصله‌ی دو خط موازی (م) و (ن) کدام پاره‌خط است؟

ب) چهارضلعی (هل س ر) چه نام دارد؟

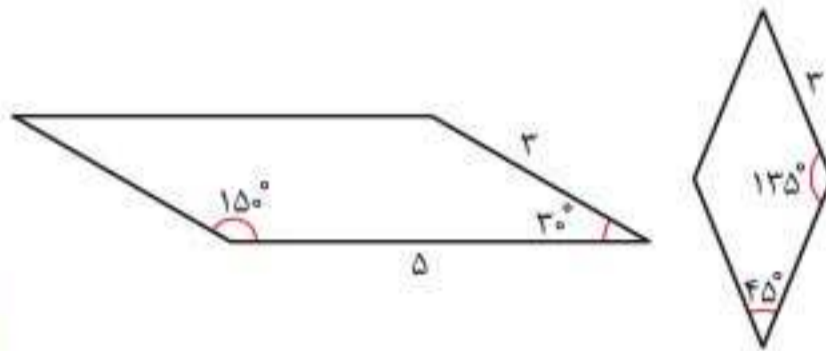
پ) در مثلث (خ س ل)، ارتفاع نظیر قاعده‌ی (خ س) کدام پاره‌خط است؟

ت) زاویه‌ی (ک ل ه)، چه نوع زاویه‌ای است؟

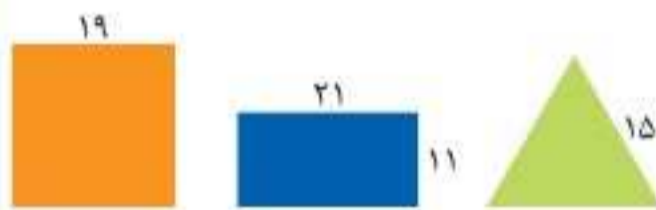
۲ در شکل‌های زیر، ارتفاع نظیر قاعده‌ی (م ت) را از رأس (س) رسم کنید.

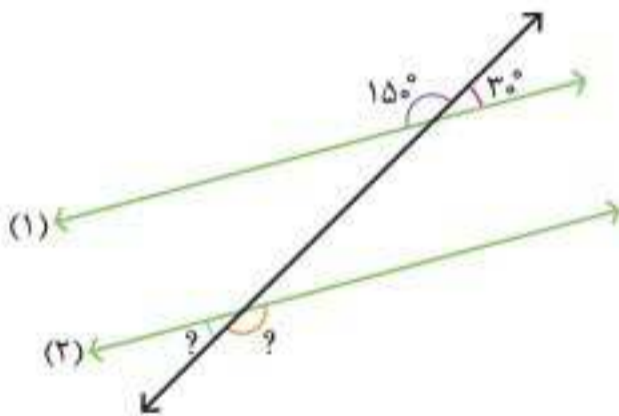
۳ در شکل‌های زیر، اندازه‌ی بعضی از ضلع‌ها و زاویه‌ها داده شده است. اندازه‌ی بقیه‌ی ضلع‌ها و زاویه‌ها را به دست آورید.

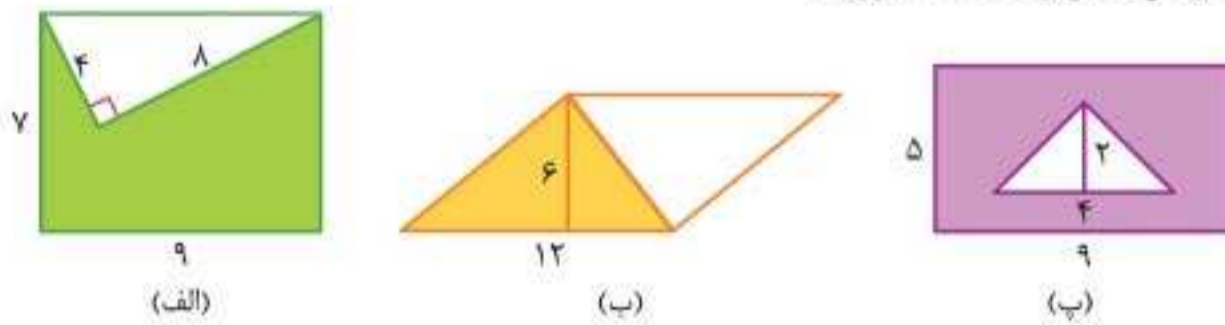
۴ محیط شکل‌های زیر را به دست آورید.

۵ خط‌های (۱) و (۲) با هم موازی‌اند. اندازه‌ی زاویه‌های خواسته شده را به دست آورید.

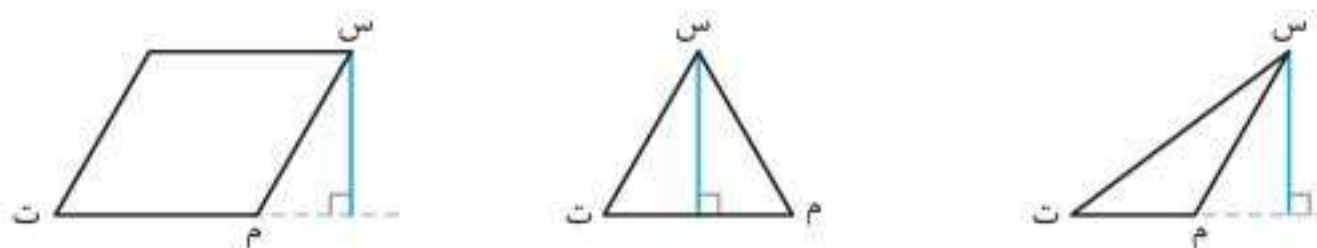

۶ مساحت قسمت رنگ شده در هر شکل را به دست آورید.

✓ پاسخ‌نامه

۱. الف) پاره خط (هر) / ب) دوزنقه / پ) پاره خط (ل س) / ت) زاویه‌ی تند
- ۲.

● مخلوط: هنگامی که مقداری از چند ماده‌ی مختلف را روی هم بریزیم، به طوری که هر کدام از مواد را با روش‌های جداسازی بتوان جدا کرد و مواد خاصیت خود را حفظ کرده باشند، یک مخلوط تهیه کرده‌ایم؛ مانند مخلوط تیل‌های رنگی و مخلوط سبزیجات

● مخلوط‌ها همیشه از چند ماده‌ی جامد تشکیل نمی‌شوند، بلکه انواع گوناگونی دارند:

● محلول یا مخلوط یک‌نواخت: به مخلوطی که اجزای تشکیل‌دهنده‌ی آن به طور یک‌نواخت در هم پراکنده شده باشند و ماده‌ای ته‌نشین نشود، محلول می‌گویند؛ مانند محلول آب و نمک

دسته‌بندی مخلوط‌ها بر اساس شفافیت

مخلوط‌های شفاف: مانند آب و نمک و آب و قند

مخلوط‌های غیر شفاف: این مخلوط‌ها پس از مدتی ته‌نشین می‌شوند؛ مانند دوغ

آب قند

دوغ

مخلوط‌های غیر شفاف، محلول نیستند.

عوامل مؤثر بر حل شدن مواد در آب

① اندازه‌ی ذرات: هر چه ذرات تشکیل‌دهنده‌ی ماده، ریزتر باشند، راحت‌تر در آب حل می‌شوند؛ برای مثال اگر نبات را به صورت پودر درآوریم، سریع‌تر در آب حل می‌شود.

② گرما: مواد در آب گرم، زودتر حل می‌شوند؛ برای مثال شکر در آب گرم سریع‌تر حل می‌شود.

بیشتر مواد در دنیای ما مخلوط هستند.

چند مورد از روش‌های جداسازی مخلوط‌ها

صاف کردن: برای جداسازی مخلوط جامد در مایع؛ مانند برنج در آب

تبخیر: برای جداسازی مخلوط مایع در مایع؛ مانند آب و نمک

سرریز کردن: برای جداسازی مخلوط‌های مایع در مایع بر اساس سبکی و سنگینی؛ مانند جداسازی روغن و آب که چون روغن از آب سبک‌تر است، روی آب قرار می‌گیرد و می‌توان با سرریز کردن آن را جدا کرد.

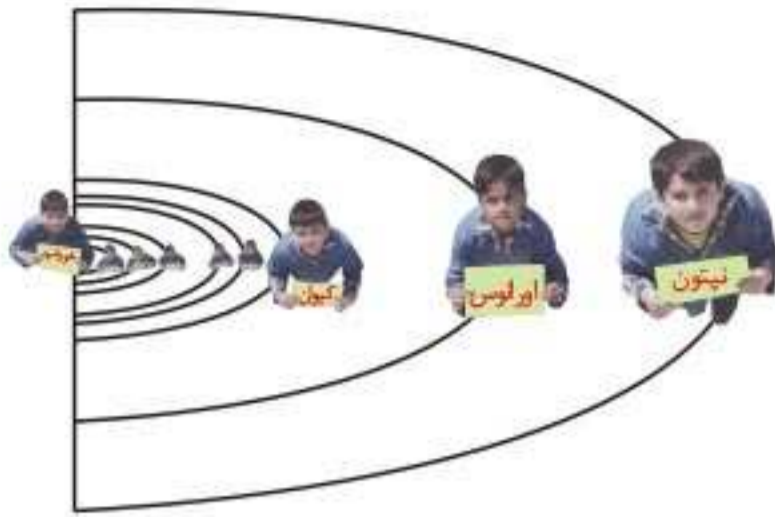
اهمیت مخلوط‌ها در زندگی انسان‌ها

استفاده از مخلوط آب با سیمان، ماسه و گچ در ساختمان‌سازی

استفاده از مخلوط آب و مواد خوراکی در آشپزی

استفاده از مخلوط‌هایی مانند دارو، مواد شوینده و ادویه‌ها

برخی از مخلوط‌ها، مانند شوینده‌ها و رنگ‌ها برای جانداران و طبیعت مضر هستند.

- ۴ هر دانش آموز یکی از مقواها را بردارد و به ترتیب سیاره‌های منظومه‌ی خورشیدی، روی دایره‌ی مربوط به خود بایستد.
- ۵ دانش‌آموزی که مقوای خورشید را برداشته است، در مرکز دایره بایستد.
- ۶ هر یک از دانش‌آموزان با صدای سوت معلم، برخلاف حرکت عقربه‌های ساعت به دور خورشید بچرخد.
- چرا در منظومه‌ی خورشیدی سیاره‌ها به هم برخورد نمی‌کنند؟
- پاسخ چون هر کدام در مدارهای خاصی به دور خورشید در حال چرخش هستند.

فکر کنید ؟

۷۴

سال کدام سیاره‌ی منظومه‌ی خورشیدی از بقیه طولانی‌تر است؟ چرا؟ **پاسخ** نپتون؛ چون دورترین سیاره از خورشید است؛ بنابراین مدار گردش آن به دور خورشید بزرگ‌تر است؛ بنابراین زمان بیشتری طول می‌کشد تا یک دور کامل به دور خورشید بچرخد.

فعالیت

۷۵

۱- به مدت ۲ هفته از اول یک ماه قمری، هر شب ماه را در آسمان مشاهده کنید و شکل آن را در جدول زیر رسم کنید.

(شب ۷)	(شب ۶)	(شب ۵)	(شب ۴)	(شب ۳)	(شب ۲)	(شب ۱)
(شب ۱۴)	(شب ۱۳)	(شب ۱۲)	(شب ۱۱)	(شب ۱۰)	(شب ۹)	(شب ۸)

جمع آوری اطلاعات

۷۵

به مدت ۲ هفته، آسمان را در روز مشاهده کنید. آیا ماه را در آسمان می‌بینید؟ شکل آن را رسم کنید و به کلاس گزارش دهید. **پاسخ** بر عهده‌ی دانش‌آموز است.

پرسش متن ؟

۷۶

سهم شما در مراقبت از زمین چیست؟ **پاسخ** ۱) من و خانواده‌ام هنگام رفتن به طبیعت، آتش روشن نمی‌کنیم تا درختان آسیب نبینند. ۲) من از ریختن زباله در خیابان و طبیعت خودداری می‌کنم.

ایستگاه سنجش

- ۱ در هر مورد گزینه‌ی درست را انتخاب کنید.
- الف) شکل روبه‌رو مربوط به کدام سیاره است؟
 - ۱) اورانوس
 - ۲) نپتون
 - ۳) کیون
 - ۴) عطارد

نمونه آزمون نوبت اول

شماره	سؤال
۱	<p>در هر قسمت گزینه‌ی درست را انتخاب کنید.</p> <p>الف) وقتی ماده‌ای در ماده‌ی دیگر ناپدید شود، می‌گوییم در آن شده، در این صورت مخلوط را می‌نامیم.</p> <p>(۱) محلول - مخلوط (۲) مخلوط - محلول (۳) حل - محلول (۴) محلول - حل</p> <p>ب) در اتو، انرژی به انرژی تبدیل می‌شود.</p> <p>(۱) الکتریکی - گرمایی (۲) الکتریکی - حرکتی (۳) حرکتی - گرمایی (۴) الکتریکی - صوتی</p> <p>پ) سنگ‌های رسوبی در کجا تشکیل می‌شوند؟</p> <p>(۱) کوه (۲) جنگل (۳) دریا (۴) زیر پوسته‌ی زمین</p> <p>ت) کدام ماده رسانای الکتریسیته است؟</p> <p>(۱) شیشه (۲) پلاستیک (۳) چوب (۴) آب</p>
۲	<p>درستی یا نادرستی جمله‌های زیر را مشخص کنید.</p> <p>الف) اولین مرحله برای پاسخ به یک پرسش علمی، انجام آزمایش است. ☐ ☒</p> <p>ب) دوغ یک مخلوط شفاف نیست. ☐ ☒</p> <p>پ) می‌توان از انرژی آب جاری، برق تولید کرد. ☐ ☒</p> <p>ت) در مدارهای موازی، با خاموش شدن یکی از لامپ‌ها، لامپ‌های بعدی هم خاموش می‌شوند. ☐ ☒</p> <p>ث) روش تشکیل انواع سنگ‌ها با هم یکسان است. ☐ ☒</p>
۳	<p>جاهای خالی را با کلمه‌ها یا عبارت‌های مناسب پر کنید.</p> <p>الف) به قسمتی از آهن‌ربا که خاصیت آهن‌ربایی بیشتری دارد، می‌گویند.</p> <p>ب) سنگ مرمر، یک نوع سنگ است.</p> <p>پ) ظرفی است که مایع‌ها را برای مدت طولانی‌تری گرم یا سرد نگه می‌دارد.</p> <p>ت) در نیروگاه منجیل از انرژی برای تولید برق استفاده می‌شود.</p> <p>ث) شربت خاکشیر، یک مخلوط است.</p>
۴	برای سنجش حرارت بدن از چه وسیله‌ای استفاده می‌کنیم؟
۵	دو پیشنهاد برای حل شدن سریع نبات در آب بنویسید.
۶	دو مورد از انرژی‌هایی که تمام می‌شوند و دو مورد از انرژی‌هایی که تمام نمی‌شوند را بنویسید.
۷	چرا در برخی از وسایل برقی به بیش از یک باتری نیاز است؟

فصل ۲

شهر من، روستای من

درس زندگی در شهر و روستا

ایستگاه آموزش

● کشور ما ایران شهرهای زیبا و روستاهای آباد زیادی دارد.

روستا

- کار بیشتر روستاییان کشاورزی و باغداری است.
- بعضی از آن‌ها علاوه بر کشاورزی به دام‌پروری و تولید صنایع دستی مانند قالی و جاجیم مشغول‌اند.
- روستاییان با تولید محصولات کشاورزی برای خانواده‌ی خود و مردم دیگر غذا فراهم می‌کنند.
- روستا از شهر کوچک‌تر و کم‌جمعیت‌تر است. به همین دلیل، بیشتر مردم روستا یکدیگر را می‌شناسند و با هم خویشاوند هستند.
- اداره‌ی هر روستا به عهده‌ی شورای اسلامی و دهیاری آن روستاست.
- مردم روستا خانه‌های ساده‌ی خود را در کنار مزرعه‌ها و باغ‌ها می‌سازند و از هوای تمیز و سالم استفاده می‌کنند.

شهر

- در شهرها فعالیت کشاورزی وجود ندارد و بیشتر شهرنشینان در کارخانه‌ها، مغازه‌ها و اداره‌ها کار می‌کنند.
- معمولاً اداره‌ها، فروشگاه‌ها، بیمارستان‌ها و دانشگاه‌ها در مرکز شهر و کارخانه‌ها و کارگاه‌ها در اطراف شهر قرار دارند.
- شهر، بزرگ‌تر و پرجمعیت‌تر از روستاست.
- اداره‌ی شهر را شهرداری به عهده دارد.

📌 یکی از وظایف شهرداری، زیبا نگه داشتن شهر و حفظ پاکیزگی آن است.

عشایر

- عده‌ی کمی از مردم کشور زندگی عشایری دارند.
- شغل اصلی عشایر، دام‌پروری است و برای چراندن دام‌ها از جایی به جای دیگر کوچ می‌کنند.
- عشایر معمولاً با هم خویشاوند هستند.
- گوشت، لبنیات، گلیم و جاجیم از تولیدات عشایر هستند.

شهرهای بزرگ

- شهرهای بزرگ، شهرهایی هستند که بیش از یک میلیون نفر جمعیت دارند.
- در این شهرها امکانات بیشتری مانند دانشگاه‌ها، بیمارستان‌ها، سینماها، سالن‌های نمایش، هتل‌ها و پارک‌های بزرگ وجود دارد، اما زندگی در شهرهای بزرگ با مشکلات زیادی همراه است.

پرسش متن ؟

۷۸

۱- آیا در بزم در همه‌ی ماه‌های سال باران می‌بارد؟ در آنجا چند ماه خشک وجود دارد؟ **پاسخ** خیر، ۵ ماه (خرداد، تیر، مرداد، شهریور و مهر) سال خشک است.
۲- دمای شهر بزم را با همدان مقایسه کنید. کدام یک گرم‌تر است؟ چرا؟ **پاسخ** بزم گرم‌تر است؛ زیرا در ناحیه‌ی گرم و خشک قرار دارد و بارندگی در آن کم است. دمای هوای بزم در بیشتر ماه‌های سال بیشتر از ۱۰ درجه است و در برخی ماه‌ها دما به ۳۰ درجه هم می‌رسد؛ ولی در همدان دما حداکثر حدود ۲۰ درجه و حداقل ۱- درجه است.

پرسش متن ؟

۷۹

۱- آیا بندر عباس از مناطق خشک کشور است؟ چرا؟ **پاسخ** بله، زیرا میزان بارندگی در آن کم است.
۲- آیا شهرهای سواحل جنوب ایران هوای گرمی دارند؟ دلیل خود را بیان کنید. **پاسخ** بله، زیرا در ناحیه‌ی گرم و شرجی قرار دارند و میزان بارندگی در آن‌ها کم است و دمای هوا در بیشتر ماه‌های سال بیشتر از ۲۰ درجه است و گاهی به ۴۰ درجه هم می‌رسد.

فعالیت

۷۹

۱- ارسلان در شهرکرد زندگی می‌کند. دی ماه است و او می‌خواهد با خانواده‌اش به بندر چابهار مسافرت کند. چه نوع لباسی باید همراه ببرد؟ چرا؟ **پاسخ** لباس نازک و نخی با رنگ روشن، زیرا در چابهار هوا گرم و شرجی است.
۲- گلناز و خانواده‌اش می‌خواهند در بهمن ماه با اتومبیل برای دیدن عمویشان، که از سفر زیارتی برگشته است، به همدان بروند. پدر گلناز چه وسایل و تجهیزاتی را باید با خود ببرد؟ چرا؟ **پاسخ** باید لباس‌های گرم و ضخیم و تجهیزاتی مانند زنجیر چرخ و ضدیخ برای اتومبیل خود همراه داشته باشد؛ زیرا همدان در ناحیه‌ی کوهستانی قرار گرفته است.
۳- فرید و خانواده‌اش می‌خواهند برای تعطیلات نوروزی به رامسر بروند؛ چه وسایلی باید به همراه ببرند؟ **پاسخ** باید وسایلی مانند چتر، کلاه آفتاب‌گیر، بادبزن و لباس‌های نخی و آستین‌دار را با خود ببرند؛ زیرا رامسر در ناحیه‌ی خزری قرار گرفته و هم امکان بارش و هم تابش آفتاب و میزان رطوبت زیاد وجود دارد.

ایستگاه سنجش

۱ درست‌ی یا نادرستی جمله‌های زیر را مشخص کنید.

الف) در ناحیه معتدل و مرطوب خزری، باران فراوان می‌بارد و گرما و سرمای شدید وجود دارد.

ب) در ناحیه‌ی گرم و شرجی سواحل جنوب به علت رطوبت دریا، هوا حالت شرجی دارد؛ یعنی بسیار نمناک می‌شود.

پ) در ناحیه‌ی کوهستانی میزان بارندگی بسیار زیاد است.

۲ جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب پر کنید.

الف) وسعت ناحیه‌ی خزری است.

ب) ناحیه‌ی معتدل و نیمه خشک کوهستانی تابستان‌هایی دارد.

پ) در سواحل جنوب مقدار بارش است؛ به همین دلیل، این ناحیه جزء نواحی به حساب می‌آید.

۳ ناحیه‌ی معتدل و مرطوب خزری در کجا واقع شده است؟

۴ در ناحیه‌ی معتدل و نیمه خشک کوهستانی در بیشتر ماه‌های سال هوا چگونه است؟

۵ نواحی مختلف آب و هوایی ایران را نام ببرید.

- ۳- روز تولد خود و یکی از اعضای خانواده‌تان را در تقویم پیدا کنید. **پاسخ** بر عهده‌ی دانش‌آموز است.
 ۴- کاربرگه‌ی شماره‌ی ۱۳ (خواندن و درست کردن تقویم) را در کلاس انجام دهید.

کاربرگه‌ی

خواندن و درست کردن تقویم

شماره‌ی ۱۳

بهمن ماه ۱۳۹۳

۲۵	۱۸	۱۱	۴		شنبه
۲۶	۱۹	۱۲	۵		یکشنبه
۲۷	۲۰	۱۳	۶		دوشنبه
۲۸	۲۱	۱۴	۷		سه‌شنبه
۲۹	۲۲	۱۵	۸	۱	چهارشنبه
۳۰	۲۳	۱۶	۹	۲	پنجشنبه
	۲۴	۱۷	۱۰	۳	جمعه

مرداد ماه ۱۳۹۳

۲۵	۱۸	۱۱	۴		شنبه
۲۶	۱۹	۱۲	۵		یکشنبه
۲۷	۲۰	۱۳	۶		دوشنبه
۲۸	۲۱	۱۴	۷		سه‌شنبه
۲۹	۲۲	۱۵	۸	۱	چهارشنبه
۳۰	۲۳	۱۶	۹	۲	پنجشنبه
۳۱	۲۴	۱۷	۱۰	۳	جمعه

۷ و ۸ تعطیلات عید سعید فطر

- ۱- روز تولد امین ۱۸ مرداد است. او تولدش را در کدام روز هفته جشن می‌گیرد؟ **پاسخ** شنبه
 ۲- پدر یاسمن روز ۹ بهمن به مأموریت رفت و گفت که ۶ روز دیگر برمی‌گردد. پدر او چه روزی به خانه برمی‌گردد؟ **پاسخ** ۱۵ بهمن، چهارشنبه
 ۳- ماه مرداد و ماه بهمن هر یک چند روز دارد؟ **پاسخ** مرداد: ۳۱ روز / بهمن: ۳۰ روز
 ۴- در کدام ماه تعداد روزهای تعطیل بیشتر است؟ چرا؟ **پاسخ** در مرداد ماه؛ چون ۲ روز تعطیل رسمی هم داریم.
 ۵- سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی چه روزی است؟ روی تقویم آن را پیدا کنید و دورش خط بکشید. **پاسخ** ۲۲ بهمن، چهارشنبه
 ۶- آخرین روز ماه مرداد، کدام روز هفته است؟ **پاسخ** جمعه
 ۷- روی تقویم امسال، ماه اسفند را پیدا کنید و عددهای آن را به این جدول انتقال دهید. روزهای تعطیل را رنگ قرمز بزنید.
پاسخ بر مبنای تقویم سال ۱۳۹۹

۳۰	۲۳	۱۶	۹	۲	شنبه
	۲۴	۱۷	۱۰	۳	یکشنبه
	۲۵	۱۸	۱۱	۴	دوشنبه
	۲۶	۱۹	۱۲	۵	سه‌شنبه
	۲۷	۲۰	۱۳	۶	چهارشنبه
	۲۸	۲۱	۱۴	۷	پنجشنبه
۲۹	۲۲	۱۵	۸	۱	جمعه

✓ پاسخ نامه

۱. الف) نادرست / ب) درست / پ) نادرست / ت) درست ۲. الف) مسجد / ب) هزینه / پ) عکس هوایی / ت) شورای اسلامی - دهیاری / ث) دانش جغرافیا ۳. سرزمین یا محل آریایی‌ها ۴. چغازنبیل ۵. رونق دادوستد ۶. هگمتانه ۷. وضع قانون ۸. در اطراف شهر ۹. تشکیل صندوق قرض‌الحسنه ۲) تصمیم برای مشکلات محله ۳) برگزاری مراسم‌هایی مانند دعا، عزاداری و جشن‌های مذهبی ۱۰. یعنی پولی که برای خرید کالاهای مورد نیاز خرج می‌کنیم. ۱۱. ۱) گوشت ۲) لبنیات ۳) گلیم ۴) جاجیم ۱۲. معمولاً بزرگ‌ترین و پرجمعیت‌ترین شهر هر استان، مرکز آن استان است که با انواع راه‌ها به شهرهای دور و نزدیک آن استان متصل می‌شود. ۱۳. ۱) کره‌ی جغرافیایی ۲) عکس ۳) نقشه ۴) فیلم ۵) رایانه ۶) کتاب ۱۴. خداوند به انسان عقل داده است تا مشکلات خود را حل کند. ۲) خداوند انسان‌ها را با دست‌هایی توانا آفریده است. ۳) خداوند پیامبران را فرستاده است تا راه و رسم زندگی بهتر را به آن‌ها بیاموزند. ۱۵. ۱) دارای حکومت و فرمانروا بودند. ۲) دارای خط بودند. ۳) دارای آثار هنری بودند. ۱۶. ۱) کشف و مطالعه‌ی آثاری که از گذشته به‌جامانده ۲) شناسایی مکان‌هایی که ممکن است در آن‌ها از گذشته‌های دور آثاری به‌جامانده باشد. ۳) حفاری مکان مورد نظر و بیرون آوردن اشیاء از دل خاک.

درس اول دانه‌ای که نمی‌خواست بروید!

ایستگاه آموزش

- همه‌ی موجودات مانند انسان‌ها نیازمندی‌هایی دارند که عبارت‌اند از: آب، غذا، مسکن، نور، حرکت، خواب و استراحت.
- کسی که این نیازمندی‌ها را برطرف می‌کند و به همه چیز احاطه دارد خداوند دانا، توانا و مهربان است.

۱۰

برایم بگو

دانه برای رشد به چه چیزهایی نیاز دارد؟ **پاسخ** خاک مناسب، آب، هوا، نور خورشید و گرما

۱۰

بررسی کنید

در کتاب علوم سال گذشته خواندیم که بدن انسان برای رشد به چهار گروه مواد غذایی نیاز دارد. غذا خوردن خود را با یک نوزاد مقایسه کنید.

پاسخ ما به علت داشتن دندان قادر به خوردن انواع غذاها هستیم و به سه وعده غذا در روز نیاز داریم؛ ولی نوزاد چون فقط از شیر مادر تغذیه می‌کند، در روز به دفعات بیشتری از شیر مادر نیاز دارد.

خداوند نیازهای نوزاد را به این چهار گروه مواد غذایی چگونه برطرف می‌کند؟

پاسخ خداوند چهار گروه مواد غذایی را در شیر مادر قرار داده، تا نوزاد بتواند با استفاده از شیر مادر به رشد کافی برسد.

۱۱

ایستگاه فکر

این جانوران را در نظر بگیرید.

خداوند برای برطرف کردن هر یک از نیازهای آن‌ها چه راه‌هایی قرار داده است؟

نام جانور	نیازها	محل زندگی	غذا	حرکت	پوشش
طوطی		درختان جنگلی	دانه	پرواز کردن	پر
اسب		صحرا و دشت	علف	راه رفتن و دویدن	مو
خرس قطبی		قطب شمال	خوک دریایی	راه رفتن	مو
ماهی		دریا	گیاهان و جانوران دریایی	شنا کردن	پولک

نمونه آزمون نوبت اول

شماره	سؤال
۱	جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب پر کنید. الف) لقب امام هفتم است. ب) امام رضا (علیه‌السلام) را به شهادت رساند و مسلمانان امام را در به خاک سپردند. پ) مؤمنان در نماز جماعت به اقتدا می‌کنند و اعمال نماز را با انجام می‌دهند.
۲	در چه زمان‌هایی نماز آیات خوانده می‌شود؟
۳	آرامگاه کدام یک از امامان در کاظمین قرار دارد؟
۴	دایه‌ی حضرت موسی (علیه‌السلام) را چه کسی معرفی کرد؟
۵	در چه زمان‌هایی به جای وضو، تیمم می‌کنیم؟
۶	لقب امام نهم را بنویسید.
۷	مواردی که تیمم بر آن صحیح است را بنویسید.
۸	شهری که تیمم بر خاک آن ثواب بیشتری دارد چه نام دارد؟
۹	دِعْبِل از شوق زیارت کدام امام به خراسان رفت؟
۱۰	نام قسمتی از دست را که برای تیمم آن را روی خاک یا سنگ می‌زنیم، چیست؟
۱۱	مرقدی که در شهر توس است، از آن کیست؟
۱۲	نمازگزاران در صف‌های نماز جماعت چگونه باید بایستند؟
۱۳	جمع شدن در مسجد موجب چه عملی در مسلمانان می‌شود؟
۱۴	امام جواد (علیه‌السلام) در چه سنی به شهادت رسید؟
۱۵	اولین سوره‌ای که بر پیامبر (صلی‌الله‌علیه‌وآله) نازل شد، چه نام دارد؟
۱۶	ابوذر در مورد ننوشیدن آب به رسول خدا (صلی‌الله‌علیه‌وآله) چه گفت؟
۱۷	نام فرشته‌ای که برای رسول خدا (صلی‌الله‌علیه‌وآله) پیام آورد چه بود؟
۱۸	چرا به رسول خدا (صلی‌الله‌علیه‌وآله) محمد امین می‌گفتند؟
۱۹	مبعث چه روزی می‌باشد؟
۲۰	سخن رسول خدا (صلی‌الله‌علیه‌وآله)، در مورد آزار و اذیت همسایه را بنویسید.

درس اول

ایستگاه آموزش

- حرف ساکن، همراه با حرکت قبل از خود خوانده می شود. **مثال** یَخْلُقُونَ ← یَخْرُ + لُ + قُو + نَ
- حرف دارای تشدید، دو بار خوانده می شود. یک بار با حرکت قبل از خود و یک بار با حرکت خودش. **مثال** رَبِّ ← رَبِّ + بِ
- حرف تنوین دار، با حرکت خودش به «ن» ختم می شود. **مثال** کَرِيمٌ ← كَرِيْمٌ + نٌ حتماً ← حَتْمًا + مَن
- کلمه‌ای که به حروف «ه، و» و «ه، ی» ختم شود، به صورت «هو» یا «هی» خوانده می شود.

مثال < عَبْدَهُ ← عَبْدٌ + هُوَ < رَبِّهِ ← رَبٌّ + هِيَ

حروف ناخوانا (حروفی که خوانده نمی شوند):

مثال عَلِيٌّ ← عَ + لِي + نٌ	«یا» زیر الف کوچک (ئ)
مثال رُدُّوا ← رُدُّ + وَا	«الف» بعد از واو آخر (وا)
مثال يُؤَاخِذُ ← يُو + آ + خِ + ذٌ	«واو» پایه‌ی همزه (ؤ)
مثال اِمْرِيٌّ ← اِمْرٍ + يِ (بِنِ)	«یا» پایه‌ی همزه (ئ)
مثال قَوْلًا ← قَوُّ + لَانٌ	«الف» بعد از تنوین (ـ)
مثال فَتًى ← فَ + تَنْ	«یا» بعد از تنوین فتحه (ـِ)

- اگر صداهای ـِ در آخر آیه یا سطر قرار گیرند، هنگام وقف خوانده نمی شوند.

مثال عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ ← عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ

◀ در این جلسه برای یادآوری آموخته‌های قبلی، تمرین‌های زیر را انجام می‌دهیم.

۱- این کلمات قرآنی را با دقت در حرکات آن‌ها بخوانید.

أَذِنَ ← أَ + ذِ + نَ اودینا ← او + ذِی + نا أَتَجَادِلُونَنِي ← أَ + تَدْ + جَا + دِ + لُو + نَ + نِي

۲- حرف ساکن، همراه با حرکت قبل از خود خوانده می‌شود. این کلمات را بخوانید.

أَمِهُلَهُمْ ← أَمَ + هِلَ + هُمْ يَخْلُقُونَ ← يَخْرُ + لُ + قُو + نَ

يُنذِرُونَكُمْ ← يُنْذِرُ + نَ + كُمْ

۳- حرف دارای تشدید، دو بار خوانده می‌شود، یک بار با حرکت قبل از خود و بار دوم با حرکت خودش؛ مانند:

كُلٌّ ← كُتِلُّ لَمَّا ← لَمَمَّا اِنِّي ← اِنِنِّي

اکنون این کلمات را بخوانید.

رَبِّ ← رَبِّ + بِ قَرِيٌّ ← قَرَّ + رِي يَظُنُّونَ ← يَ + ظُنُّ + نُو + نَ يَذَّكَّرُ ← يَذُّ + ذَكُّ + كَرُّ

۴- این ترکیب‌های قرآنی را با دقت به تنوین بخوانید.

رِزْقٌ كَرِيمٌ ← رِزٌّ + قٌ (قُن) + كَرِيْمٌ + مَن بِهَدْيَةٍ ← بِ + هَدٍ + دِي + يَ + تٍ (تِن)

حَتْمًا مَقْضِيًّا ← حَتْمٌ + مَا (مَن) + مَقْدٌ + ضِي + يَا (يِن) اَسْوَةٌ حَسَنَةٌ ← اَسْوَةٌ + وَ + هٌ (تِن) + حَسَنَةٌ + نَ + تٍ (تِن)

کار در کلاس

۶

تمرین اول: معنای صحیح را علامت بزنید.

۱- الله:	☒ خدا	☐ پروردگار
۲- رَبّ:	☐ خدا	☒ پروردگار
۳- صَلَاة:	☒ نماز	☐ روزه
۴- رَسول:	☐ پیامبران	☒ پیامبر
۵- عَالَمِيْنَ:	☐ دانشمندان	☒ جهانیان

تمرین دوم: این ترکیب‌ها و عبارت‌های قرآنی را بخوانید و معنای آن‌ها را کامل کنید.

۱- بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ	۲- رَبِّ الْعَالَمِیْنَ
• به نام خداوند بخشنده‌ی مهربان	• پروردگار جهانیان
۳- رَسولُ اللّٰهِ	۴- یَا بُتَّی اَقِیْمِ الصَّلَاةَ
• پیامبر خدا	• ای فرزندم، به‌یادار نماز را

۷

جلسه‌ی چهارم انس با قرآن در خانه

تمرین دوم

این عبارات قرآنی را بخوانید و دور حرکتی که هنگام وقف خوانده نمی‌شود، خط بکشید.

- سوره‌ی بقره، آیه‌ی ۲۳۸
- سوره‌ی انعام، آیه‌ی ۷۲
- سوره‌ی انعام، آیه‌ی ۹۲
- سوره‌ی اسراء، آیه‌ی ۷۸

- ۱- حَافِظُوا عَلَی الصَّلٰوٰتِ
- ۲- وَ اَنْ اَقِیْمُوا الصَّلَاةَ وَ اتَّقَوْهُ
- ۳- وَ هُمْ عَلَی صَلٰتِهِمْ یُحَافِظُونَ ۹۲
- ۴- اَقِیْمِ الصَّلَاةَ لِذُلُوکِ الشَّمْسِ اِلَی غَسَقِ اللَّیْلِ

تمرین سوم

در عبارات تمرین دوم، صدای قبل از حروف ناخوانا را با فلش به ساکن یا تشدید بعد از آن وصل کنید. پاسخ در تمرین دوم انجام داده شد.

درس دوم

ایستگاه آموزش

• اگر صداهای **ی** در آخر آیه یا سطر قرار گیرند، هنگام وقف خوانده نمی‌شوند.

مثال خُلِقَ الْاِنْسَانُ مِنْ عَجَلٍ ← خُلِقَ الْاِنْسَانُ مِنْ عَجَلٍ

نمونه آزمون نوبت اول

شماره	سؤال
۱	معنی صحیح کلمه‌های زیر را مشخص کنید. الف) صَلَاة: نماز / ب) رَسُول: پیامبر / پ) عَلِيم: دانا / ت) قَدِير: توانا الف) صَلَاة: روزه / ب) رَسُول: پیامبران / پ) عَلِيم: شنوا / ت) قَدِير: توانا الف) صَلَاة: نماز / ب) رَسُول: پیامبر / پ) عَلِيم: دانا / ت) قَدِير: توانا
۲	ترجمه‌ی عبارت‌های زیر را کامل کنید. الف) إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ قَدِيرٌ. قطعاً است. (سوره‌ی نحل، آیه‌ی ۷۰) ب) وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ. خدا می‌کند. (سوره‌ی تغابن، آیه‌ی ۲) پ) فَلَهُ أَجْرُهُ عِنْدَ رَبِّهِ. پس او نزد است. (سوره‌ی بقره، آیه‌ی ۱۱۲)
۳	حروف مقطعه‌ی زیر چگونه خوانده می‌شوند؟ ن ← / طه ← / طسم ← المر ← / کهیعص ←
۴	درستی یا نادرستی جمله‌های زیر را مشخص کنید. الف) هرگاه علامت مد (~) روی صداهای کشیده‌ی «آ، ی، و» باشد، آن‌ها را بیشتر می‌کشیم. ☒ ☐ ب) عظیم به معنای «نزد» است. ☒ ☐ پ) چهار حرف ریز «ج، ز، ط، م» بالای برخی از کلمات، نشانه‌ی وقف است. ☒ ☐
۵	به سؤال‌های زیر پاسخ‌های کوتاه بدهید. الف) سخن «هر که خواهان علم گذشتگان و آیندگان است، در قرآن کاوش و جست‌وجو کند.» از کیست؟ ب) اتصالات عبارت قرآنی زیر را مشخص کنید. «مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ»
۶	«دیو چو بیرون رود، فرشته درآید» مرتبط با کدام پیام قرآنی است؟
۷	عبارت قرآنی زیر را بخوانید و دور حروفی که خوانده نمی‌شود را خط بکشید. «وَأَنْ أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَاتَّقُوا»
۸	تنوین در هنگام وقف چگونه خوانده می‌شود؟

✓ پاسخ‌نامه

- الف) صَلَاة: نماز / ب) رَسُول: پیامبر / پ) عَلِيم: دانا / ت) قَدِير: توانا / الف) صَلَاة: نماز / ب) رَسُول: پیامبران / پ) عَلِيم: دانا / ت) قَدِير: توانا
- پ) پادشاه - پروردگارش / ن ← نون / طه ← طها / طسم ← طاسین میم / المر ← الف لام میم را / کهیعص ← کاف‌ها
- یا عین صاد / الف) درست / ب) نادرست / پ) درست / الف) پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) / ب) مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ
- جاء الحقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ: حق آمد و باطل نابود شد. / ۷. وَأَنْ أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَاتَّقُوا / ۸. به صورت «آ» خوانده می‌شود؛ مانند بصیراً ← بصیرا